

Ewa DRZEWIECKA 

Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie
e.drzewiecka@ujd.edu.pl

Artur BIŁGORAJSKI 

Uniwersytet Śląski w Katowicach
artur.bilgorajski@us.edu.pl

SPOTKANIA INFORMACYJNE Z PERSPEKTYWY SĄDZIEGO I MEDIATORA PRZYSZYNEK DO DYSKUSJI

ABSTRACT

Informational Meetings from the Perspective of a Judge and Mediator: A Contribution to the Discussion

This study contributes to the discussion on investigating the cause of the low rate of informational meetings organized in courts and the impact of this phenomenon on the low number of court cases directed to mediation. The authors examined the appropriateness of organizing informational meetings and then presented a methodology for their organization in a convenient manner for the parties and facilitators. The issue will be addressed from two perspectives – firstly, that of an actively practicing judge who utilizes informational meetings in non-litigious civil cases, and secondly, that of a court mediator who conducts informational meetings at the request of the courts. The authors presented typical practical problems related to the organization of informational meetings and proposed ways to address them. The issues raised are particularly significant due to the lack of detailed research on this topic and limited literature in this area. The paper presented conclusions regarding whether it is worth organizing informational meetings, how to do so, and the impact of organizing informational meetings on the further course of court proceedings, the number of cases directed to mediation, and the overall number of court cases. Of course, this study, due to its limited scope, does not claim to be exhaustive. Its aim is merely to outline the titular topic and the related problems.

Keywords: right to court, mediation, alternative dispute resolution methods, informational meetings, ADR

Słowa kluczowe: prawo do sądu, mediacja, alternatywne metody rozwiązywania sporów, spotkania informacyjne, ADR

I. UWAGI WPROWADZAJĄCE

Czy instytucja mediacji może być traktowana jako „lekarstwo” na toczącą współczesne systemy wymiaru sprawiedliwości (w tym polski) „chorobę” przewlekłości postępowań?¹ Odpowiedź brzmi: może, o ile będzie stosowana w tak szerokim zakresie, aby wymiennie odciążać organy wymiaru sprawiedliwości, w szczególności sądy.

Polskie ustawodawstwo zakłada fakultatywność mediacji i stopniowe przekonywanie do tej alternatywnej formy rozstrzygania sporów zarówno środowisk prawniczych (przede wszystkim sędziów), jak i społeczeństwa, z którego rekrutują się potencjalne strony poszczególnych postępowań mediacyjnych. Jednym ze środków zmierzających do osiągnięcia tego celu są spotkania informacyjne, wprowadzone do polskiego porządku prawnego na mocy ustawy z dnia 10 września 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem polubownych metod rozwiązywania sporów², która weszła w życie 1 stycznia 2016 r.

Jak wynika z raportu *Postępowanie mediacyjne w świetle danych statystycznych – Sądy rejonowe i okręgowe w latach 2006-2022*³, przygotowanego przez Ministerstwo Sprawiedliwości w lipcu 2023 r., liczba spraw wpływających do sądów powszechnych w okresie 2013-2022 wynosiła od 13 do 17 mln rocznie, z czego liczba spraw, w których mediacja mogła być zastosowana, zawierała się w przedziale od 1,9 mln do 2,7 mln rocznie. Odsetek spraw skierowanych do mediacji w sytuacjach, gdy było to możliwe, mieścił się w przedziale od 0,5% do 1,6%, a zatem był na niskim, niezadowolającym poziomie. Liczba spraw, w których przeprowadzono spotkanie informacyjne – wynosząca początkowo 1399 w 2016 r. – wzrosła do 3257 w 2019 r., następnie w okresie pandemii uległa znacznemu obniżeniu – do 1580 w 2020 r. i 1327 w 2021 r., aby w roku 2022 r. ponownie wzrosnąć do 1607, a zatem nie osiągnęła jeszcze szczytowego poziomu sprzed pandemii. Dane co do liczby spraw sądowych, w których strony postępowania skierowane zostały do mediacji po udziale w spotkaniu informacyjnym, wynosiły odpowiednio: 818 spraw w 2018 r., 1211 – w 2019 r., 613 – w 2020 r., 593 – w 2021 r., 679 – w 2022 r. Jak wynika

¹ P. Kładoczny, A. Pietryka, M. Bernatt, B. Grabowska, *Skarga na przewlekłość postępowania. Komentarz do ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez uzasadnionej zwłoki*, Warszawa 2010, s. 11.

² Dz.U. z 2015 r., poz. 1595.

³ *Postępowanie mediacyjne w świetle danych statystycznych – Sądy rejonowe i okręgowe w latach 2006-2022*, Wydział Statystycznej Informacji Zarządczej Departament Strategii i Funduszy Europejskich Ministerstwo Sprawiedliwości, 14 edycja, Warszawa, lipiec 2023.

z powyższego, okres pandemii wpłynął w sposób znaczący na zmniejszenie liczby organizowanych spotkań informacyjnych, w 2022 r. odbyło się ich o 50% mniej w stosunku do szczytowego roku 2019. Nadto należy stwierdzić, że ogólnie w całym badanym okresie niewielka jest liczba organizowanych spotkań informacyjnych w stosunku do liczby spraw, w których mediacja jest możliwa (0,05% w 2017 r., 0,09% w 2018 r., 0,13% w 2019 r., 0,08% w 2020 r., 0,06% w 2021 r., 0,08% w 2022 r.). W tym okresie liczba skierowań do mediacji utrzymuje się na bardzo niskim, niezadawalającym poziomie – maksymalnie było to 1,6% rocznie. Do tego, jak wynika ze statystyk, postępowanie mediacyjne odbywa się w większości na szczeblu sądów rejonowych (w 2019 r. z liczby 30 811 postępowań mediacyjnych 23 225 miało miejsce w sądach rejonowych, w 2020 r. proporcje przedstawiały się odpowiednio – 31 153 do 24 101, w 2021 r. – 32 572 do 25 430, w 2022 r. – 31 928 do 24 608). Jak widać, instytucja mediacji oraz instrumenty ją wspierające nadal nie są wykorzystywane w efektywny sposób. Nadto mediacja ma zastosowanie w zdecydowanej mierze na szczeblu sądów rejonowych.

Niniejsze opracowanie stanowi przyczynek do dyskusji w przedmiocie zbadania przyczyny niskiego wskaźnika organizacji spotkań informacyjnych w sądach i wpływu tego zjawiska na niską liczbę spraw sądowych kierowanych do mediacji. Autorzy zbadają celowość organizowania spotkań informacyjnych, a nadto przedstawią metodykę ich przygotowania w sposób dogodny dla stron oraz osób prowadzących. Zagadnienie zostanie pokazane z dwóch perspektyw: po pierwsze – czynnego zawodowo sędziego, który korzysta z instytucji spotkań informacyjnych w sprawach cywilnych nieprocesowych, a po drugie – mediatora sądowego, który przeprowadza spotkania informacyjne na zlecenie sądów. Autorzy zobrazują typowe, praktyczne problemy występujące w związku z organizacją spotkań informacyjnych oraz zaproponują sposoby ich rozwiązania. Poruszane zagadnienia są szczególnie istotne w związku z brakiem szczegółowych badań na ten temat i ze znikomą literaturą w tym zakresie. W pracy zaprezentowane zostaną konkluzje na temat tego, czy warto przeprowadzać spotkania informacyjne i w jaki sposób, a także jaki wpływ ma organizacja spotkań informacyjnych na dalszy przebieg postępowania sądowego i liczbę spraw sądowych kierowanych do mediacji oraz liczbę spraw sądowych ogółem.

Niniejsze opracowanie – z uwagi na skromne ramy objętościowe – nie pretenduje do miana wyczerpującego. Jego celem jest jedynie zarysowanie tytułowego tematu i związanych z nim problemów stwierdzonych na podstawie zawodowych doświadczeń autorów (sędziego oraz mediatora sądowego) i przedstawienie propozycji ich rozwiązania.

II. GENEZA, *RATIO LEGIS* I REGULACJA PRAWNA SPOTKAŃ INFORMACYJNYCH

Jak wynika z uzasadnienia projektu powoływanej już ustawy z dnia 10 września 2015 r.⁴, pierwowzoru spotkań informacyjnych należy szukać w treści *Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/52/WE z 21 maja 2008 r. dotyczącej niektórych aspektów*

⁴ Tekst dostępny pod linkiem: <https://www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/druk.xsp?nr=3432>, 31 III 2024.

mediacji w sprawach cywilnych i handlowych⁵. Wskazano w niej (art. 5 ust. 1), że sąd, do którego została wniesiona sprawa, może, jeśli jest to właściwe oraz po uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, zachęcić strony do skorzystania z mediacji w celu rozwiązania sporu. Sąd może także zaproponować uczestnictwo w sesji informacyjnej na temat korzystania z mediacji, jeżeli są one organizowane i łatwo dostępne. Z preambuły tejże Dyrektywy wynika, że dostęp do wymiaru sprawiedliwości ma podstawowe znaczenie, a w celu jego ułatwienia i uproszczenia wezwano państwa członkowskie do stworzenia alternatywnych, pozasądowych procedur.

W wyniku implementacji cytowanej Dyrektywy do polskiego Kodeksu postępowania cywilnego wprowadzono m.in. art. 183⁸ § 4, na mocy którego: *Przewodniczący może wezwać strony do udziału w spotkaniu informacyjnym dotyczącym polubownych metod rozwiązywania sporów, w szczególności mediacji*. Spotkanie informacyjne może prowadzić sędzia, referendarz sądowy, urzędnik sądowy, asystent sędziego lub stały mediator. W § 6 powołanego przepisu wskazano, że *jeżeli strona bez uzasadnienia nie stawia się na spotkanie informacyjne, sąd może obciążyć ją kosztami nakazanego stawienia się* poniesionymi przez stronę przeciwną.

W założeniu ustawodawcy instytucja spotkań informacyjnych stanowi dodatkową formę zachęcania do mediacji lub wyboru innego rodzaju metody pozasądowego rozwiązania sporu poprzez informowanie poza rozprawą o możliwościach i korzyściach związanych z polubownymi metodami rozwiązywania sporów. Ustawodawca prognozował, że zwiększenie liczby organizowanych spotkań informacyjnych może w pozytywny sposób wpłynąć na zwiększenie liczby spraw kierowanych do mediacji. Sama zaś mediacja może stanowić bardzo dobrą alternatywę do długotrwałego i kosztownego procesu sądowego dzięki możliwości jej dostosowania do potrzeb stron. Nadto ugody zawarte w drodze mediacji mogą przyczynić się do dobrowolnej ich realizacji i w efekcie do utrzymania przyjaznych stosunków między stronami. Rozwiązanie konfliktu, który leży u podstaw sporu sądowego, może przyczynić się nie tylko do zakończenia owego sporu, ale i zapobiegać powstawaniu kolejnych sporów sądowych. W efekcie mniejsza liczba spraw w toku postępowania sądowego może w sposób znaczący wpłynąć na skrócenie czasu rozpatrywania spraw ogółem, co w sposób pozytywny wpłynie na ochronę konstytucyjnego prawa do sądu.

Z wyżej wymienionych względów w uzasadnieniu do ustawy z dnia 10 września 2015 r. wskazano, że celem właściwie przeprowadzonego spotkania informacyjnego jest przekonanie stron do wyboru polubownego sposobu rozwiązania sporu, w szczególności mediacji. Jeśli bowiem w wyniku mediacji strony zawrą ugodę, postępowanie zostanie umorzone i nie będzie potrzeby merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy, w efekcie postępowanie sądowe ulegnie skróceniu.

Regulacja instytucji spotkań informacyjnych w Kodeksie postępowania cywilnego⁶ pozostaje niezmienną od daty jej wejścia w życie, a więc od 1 stycznia 2016 r., ograniczając się do art. 183⁸ § 4 i 6 tego aktu. Z kolei kwestie organizacyjne związane

⁵ Dz.U.UE.L.2008.136.3.

⁶ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1550 ze zm.; dalej: k.p.c.

z prowadzeniem spotkań informacyjnych pierwotnie zostały uregulowane w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. – *Regulaminie urzędowania sądów powszechnych*⁷ w taki sposób, aby pozostawić im możliwie szeroką swobodę w tym zakresie. Mimo zmian rozporządzenia przepisy w przedmiocie spotkań informacyjnych pozostały w niezmienionym brzmieniu. Aktualnie są one ujęte w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. – *Regulaminie urzędowania sądów powszechnych*⁸ (Oddział 5. Spotkania informacyjne, § 146-§ 152).

Cytowane przepisy ustawy i rozporządzenia pozwalają różnicować sposób przeprowadzania spotkań informacyjnych w zależności od indywidualnych możliwości organizacyjnych w poszczególnych sądach. W szczególności na ich podstawie można wyróżnić dwa rodzaje spotkań informacyjnych, a mianowicie indywidualne (wyłącznie dla stron albo uczestników konkretnej sprawy) oraz grupowe (dla stron albo uczestników więcej niż jednej sprawy). Ponadto spotkanie informacyjne może być wyznaczone zarówno w budynku sądu, jak i poza nim.

Spotkania informacyjne prowadzić mogą odpowiednio przeszkoleni sędziowie (niekoniecznie referenci w sprawie), referendarze sądowi, asystenci sędziego, wyznaczeni urzędnicy sądowi, a także stali mediatorzy sądowi, przy czym jedynie ci ostatni mogą wyrazić zgodę na przeprowadzenie spotkania informacyjnego bez odrębnego wynagrodzenia. Należy przyjąć, że decyzja o tym, z którymi indywidualnymi mediatorami lub ośrodkami mediacyjnymi zostanie nawiązana współpraca, aby zagwarantować wysoki poziom prowadzonych spotkań i rzetelność udzielanych informacji, należy do prezesa właściwego sądu. W konsekwencji współpraca sądów i mediatorów na szczeblu lokalnym nie tylko może przyczyniać się do upowszechniania wiedzy o mediacji, ale również sprzyjać budowaniu zaufania do jakości pracy mediatorów wśród sędziów i stron sporu, co przekłada się na podejmowanie decyzji o stosowaniu mediacji. Ponadto, dzięki takiej współpracy ośrodki medacyjne uzyskują bezpośrednią możliwość upowszechniania idei mediacji, a także informowania o swojej działalności; strony natomiast otrzymują rzetelną i wyczerpującą informację o mediacji, pochodzącą bezpośrednio od mediatora.

Wzywając strony na spotkanie informacyjne, poucza się je o skutkach nieusprawiedliwionego niestawiennictwa, tj. możliwości obciążenia strony, która bez uzasadnienia nie stawia się na spotkanie informacyjne, kosztami nakazanego stawiennictwa poniesionymi przez stronę przeciwną. O spotkaniu informacyjnym zawiadamia się ponadto pełnomocników stron, jego wyznaczenie zaś, co niezwykle istotne, pozostaje bez wpływu na terminy rozpraw lub posiedzeń.

Ze spotkania informacyjnego sporządza się notatkę urzędową zawierającą informację o stawiennictwie stron, do której dołącza się zwrotne potwierdzenia odbioru wezwań i zawiadomień oraz pisma przedłożone przez strony. Notatkę wraz z załącznikami dołącza się do akt sprawy.

Stabilność w zakresie regulacji spotkań informacyjnych, a także proste brzmienie przepisów, dające szeroką swobodę dostosowania organizacji tychże spotkań

⁷ Dz.U. z 2014 r., poz. 259.

⁸ T.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 2514 ze zm.

w zależności od potrzeb i możliwości konkretnego sądu, należy ocenić zdecydowanie pozytywnie. Regulacja prawna jest jasna i klarowna, normująca w niezbędnym zakresie przedmiot spotkań informacyjnych, co stanowi czynnik wspierający wdrożenie przedmiotowej instytucji w toku postępowań sądowych.

III. SPOTKANIA INFORMACYJNE Z PERSPEKTYWY SĘDZIEGO

Spotkania informacyjne organizowane są w Sądzie Rejonowym w Częstochowie od połowy 2021 r. Początkowo były przeprowadzane jedynie w toku spraw cywilnych nieprocesowych rozpoznawanych w II Wydziale Cywilnym, a od 2022 r. również w niektórych kategoriach spraw cywilnych procesowych należących do właściwości I Wydziału Cywilnego i XII Wydziału Cywilnego. Z uwagi na braki kadrowe wykluczono możliwość prowadzenia spotkań informacyjnych przez referendarzy sądowych, asystentów sędziego, urzędników sądowych czy wyspecjalizowanych sędziów, którzy nie są referentami w sprawie. Z uwagi na braki lokalowe – spotkania były prowadzone na sali rozpraw w ten sposób, że jeden sędzia udostępnił na potrzeby Wydziału przypisaną do jego dyspozycji w ten dzień raz w miesiącu salę w godzinach od 8.00 do 12.00. Spotkania informacyjne od samego początku prowadzili stali mediatorzy sądowi, którzy zgłosili się do tego zadania. Początkowo były wyznaczane dla uczestników więcej niż jednej sprawy, jednakże rozwiązanie to nie sprawdziło się w praktyce. Przeszkodami w skutecznym prowadzeniu spotkania w takim wariantcie były: zbyt duża liczba osób, niemożność dostosowania treści komunikatu do realiów konkretnej sprawy, często jedna osoba nieprzekonana do instytucji mediacji skutecznie zniechęcała pozostałe lub rozmowa z jedną osobą trwała zbyt długo, przez co pozostałe osoby miały poczucie straconego czasu. Formuła, która sprawdziła się lepiej, to spotkania informacyjne wyznaczane osobno dla jednej sprawy sądowej, terminowane na około 20-30 min. W tym czasie mediator przedstawiał zalety mediacji, przebieg procesu mediacyjnego oraz informował o kosztach mediacji w konkretnej sprawie. Mediatorzy korzystali m.in. z tablic porównujących mediację z postępowaniem sądowym. Organizacja spotkań informacyjnych na sali rozpraw nie była jednak dogodna, a w budynku sądu brakowało wolnego pokoju, który mógłby pełnić funkcję miejsca konsultacji z mediatorem. Wobec tego wykorzystane zostało rozwiązanie wskazane wyraźnie w *Regulaminie urzędowania sądów powszechnych* – o możliwości organizowania spotkań informacyjnych poza budynkiem sądu. Naturalnym miejscem przeznaczonym do tego celu były kancelarie mediacyjne. Mediatorzy zainteresowani prowadzeniem spotkań mediacyjnych kierowali pismo do Prezesa Sądu Rejonowego, wskazując w nim, że wyrażają zgodę na prowadzenie spotkań informacyjnych bez odrębnego wynagrodzenia we własnych kancelariach mediacyjnych oraz że w terminie do trzech dni od dnia spotkania zobowiązują się do składania do akt spraw notatek urzędowych zawierających informację o stawianictwie stron oraz zgodzie na skierowanie sprawy do mediacji lub jej braku. To rozwiązanie funkcjonuje do chwili obecnej, stanowiąc najlepsze z dotychczas stosowanych. Kancelaria mediacyjna jest odpowiednio wyposażona

do prowadzenia rozmów ze stronami i zapewnia atmosferę sprzyjającą polubownemu rozwiązaniu sporu.

Organizacja spotkań informacyjnych w praktyce wygląda w ten sposób, że jeden sędzia z Wydziału koordynuje współpracę z mediatorami, którzy zgłosili pisemnie do Prezesa Sądu zainteresowanie prowadzeniem takich spotkań. Raz w roku zwraca się do tych mediatorów z prośbą o wskazanie terminów spotkań informacyjnych, tj. jednego dnia w każdym miesiącu i zakresu dwóch godzin zegarowych (proponowane są godziny popołudniowe, gdyż są bardziej dogodne dla stron i pełnomocników). Dobrą praktyką jest wskazanie poszczególnym mediatorom preferowanego tygodnia w miesiącu tak, by zapewnić dostępność spotkań informacyjnych w każdym tygodniu roku. Po otrzymaniu informacji od mediatorów sędzia koordynujący wprowadza dane do arkusza w programie Excel. Plik ten jest ogólnodostępny na serwerze dla wszystkich osób pracujących w Wydziale. W zakładce na dany rok kalendarzowy w kolumnach wskazani są poszczególni mediatorzy, a w wierszach – daty spotkań informacyjnych z podziałem na 30-minutowe terminy spotkań. Sędzia referent może zarezerwować konkretny termin, wpisując sygnaturę akt sprawy i swoje inicjały. Uwzględnienie inicjałów sędziego jest dobrą praktyką ułatwiającą wymianę informacji zwrotnych między sędziami co do tego, jak wygląda współpraca z konkretnym mediatorem. W osobnej zakładce w pliku wskazywane są dane teleadresowe mediatora, jego numer telefonu, adres e-mailowy, adres do korespondencji i adres miejsca spotkań informacyjnych. W pliku ogólnodostępnym dla pracowników Wydziału umieszczone są również wzory zarządzeń o wyznaczeniu spotkań informacyjnych w siedzibie danego mediatora.

Po terminie wyznaczonego spotkania informacyjnego do akt sprawy wpływa notatka urzędowa sporządzona przez mediatora sądowego, w której wskazane są dane osób biorących w nim udział wraz z informacją, czy wyraziły zgodę na postępowanie mediacyjne, czy też nie. W razie wyrażenia takiej zgody przez strony sędzia referent wydaje postanowienie o skierowaniu sprawy do mediacji, oznacza czas jej trwania i jako mediatora wskazuje osobę, która uzyskała zgodę na prowadzenie mediacji. W sytuacji braku zgody na skierowanie sprawy do mediacji sędzia referent podejmuje decyzję o dalszym trybie procedowania czy to na rozprawie, czy na posiedzeniu niejawnym, czy też na posiedzeniu przygotowawczym. W sytuacji, gdy nie wszystkie osoby zainteresowane stawią się na spotkanie informacyjne, a obecne wyraziły zgodę na skierowanie sprawy do mediacji, warto rozważyć wydanie postanowienia o skierowaniu sprawy do mediacji i jednocześnie pouczyć osoby nieobecne o przysługującym im w trybie art.183⁸ § 2 k.p.c. sprzeciwie co do prowadzenia postępowania mediacyjnego, który mogą wyrazić w terminie tygodniowym od dnia doręczenia postanowienia o skierowaniu do mediacji. W razie złożenia takiego sprzeciwu mediacji się nie prowadzi, o czym należy poinformować strony i mediatora. W takiej sytuacji postanowienie sądu o skierowaniu do mediacji staje się bezskuteczne w tym znaczeniu, że sprawa „wraca” do rozpoznania przez sąd bez konieczności wydawania w tym przedmiocie odrębnego rozstrzygnięcia⁹.

⁹ Por. R. Morek, *Czy sąd może skierować sprawę do mediacji, pomimo iż strona nie wyraziła zgody na mediację? Uwagi o zasadzie dobrowolności mediacji na tle art. 183⁸ § 3 KPC*, [w:] *Arbitraż i mediacja jako instrumenty wspierania przedsiębiorczości*, red. J. Olszewski, Rzeszów 2006, s. 139 i n.

Spotkania informacyjne sprawdzają się szczególnie w sprawach wieloosobowych, np. o dział spadku, w których występuje kilku uczestników. Tego rodzaju spotkanie, na które stawia się zainteresowani, wraz z ewentualnymi pełnomocnikami, może być potężną areną do wstępnego ustalenia kalendarza i formy spotkań w ramach mediacji. Ułożenie terminarza okazuje się dużo łatwiejsze w sytuacji kontaktu bezpośredniego. Często bowiem jest procesem bardzo skomplikowanym, zwłaszcza gdy trzeba indywidualnie ustalać terminy z każdym zainteresowanym z osobna, a następnie ponownie potwierdzać je w porozumieniu z pozostałymi.

Wyznaczenie spotkania informacyjnego, jak wynika z praktyki, jest dobrym rozwiązaniem w sytuacji, gdy część zainteresowanych przebywa na stałe poza granicami kraju, co nierzadko zdarza się np. w sprawach o dział spadku. Osoby nieobecne mają wtedy możliwość dogodnego kontaktu z mediatorem poprzez środki zdalnego porozumiewania się na odległość i uzyskania niezbędnych informacji co do kosztów mediacji, proponowanego trybu procedowania i na tej podstawie podjęcia świadomej decyzji o zgodzie lub braku zgody na mediację.

Wyznaczenie spotkania informacyjnego okazało się również dobrym rozwiązaniem w kilku sprawach o dział spadku, w których wyznaczeni zostali kuratorzy dla osób nieznanych z miejsca pobytu. Podczas spotkania informacyjnego obecni uczestnicy wyrazili zgodę na skierowanie sprawy do mediacji i następnie wypracowali wspólną propozycję polubownego rozwiązania sporu, wobec której sprzeciwu nie wnosił kurator osoby nieznanej z miejsca pobytu. Rozwiązanie sporu wypracowane w ramach postępowania mediacyjnego zostało następnie uwzględnione przez sąd w postanowieniu kończącym, a sprawa zakończyła się w pierwszej instancji.

W jednej ze spraw o dział spadku do zawarcia ugody między stronami doszło już podczas spotkania informacyjnego. Do sporządzonej przez mediatora notatki urzędowej została załączona ugoda zawarta przez strony w trakcie tegoż spotkania. W takiej sytuacji nie było konieczności kierowania sprawy do mediacji, a jedynie zatwierdzenie zawartej ugody przed mediatorem sądowym i umorzenie postępowania sądowego.

W kilkunastu sprawach, gdy uczestnicy postępowania mieli możliwość porozmawiania ze sobą na spotkaniu informacyjnym w dobrej atmosferze i w porządku, którym zarządzała niezależna osoba (mediator sądowy) – strony dochodziły do przekonania, że mogą samodzielnie rozwiązać spór sądowy polubownie. Mimo zatem braku zgody na skierowanie sprawy do mediacji uczestnicy spotkania informacyjnego „wracali” do sądu z gotowym projektem ugody lub też do akt sprawy składano pismo o cofnięciu wniosku.

Organizacja spotkań informacyjnych jest niezwykle istotna również w sprawach o podział majątku wspólnego. Są to zwykle sprawy, w których byli małżonkowie odczuwają negatywny emocjonalny stosunek do siebie; często tak silny, że nie mogą na siebie patrzeć czy spokojnie wysłuchać drugiej strony. Regulacja prawna spotkań informacyjnych pozwala na zorganizowanie ich w sposób dostosowany do potrzeb stron. Mediator może w takiej sytuacji skorzystać np. z techniki rozmów na osobności, by nie wzbudzać u stron zbytnich emocji i skupić uwagę na kwestiach dotyczących mediacji oraz sposobów efektywnego rozwiązania sporu. Trzeba mieć bowiem świadomość, że w sprawach o podział majątku wspólnego często rozstrzygnięcie sądowe nie rozwiąże

problemu. Zgodnie bowiem z dominującym w judykaturze poglądem – nie można w postępowaniu o podział majątku dokonywać rozliczeń zaciągniętych przez małżonków i niespłaconych długów¹⁰. Często zatem brak porozumienia stron, szczególnie co do spłaty wspólnie zaciągniętych kredytów, nie pozwala na uzyskanie satysfakcjonującego rozwiązania w toku sprawy o podział majątku wspólnego. Zdarzają się również sprawy o podział majątku wspólnego, w których do rozliczenia pozostają aktywa związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, co zwykle wymaga dopuszczenia dowodu uzyskanego w drodze bardzo kosztownych opinii biegłego oraz długiego czasu oczekiwania na ekspertyzy. Dlatego w sprawach tej kategorii bardzo istotne znaczenie ma możliwość zapoznania stron z zaletami mediacji w atmosferze dogodnej dla polubownego rozwiązania sporu.

Wyznaczenie spotkania informacyjnego może być również dobrym rozwiązaniem w sprawach, w których występują profesjonalni pełnomocnicy. Jest ono korzystne ze względów organizacyjnych, jak ustalenie wspólnego terminarza spotkań, o czym była mowa powyżej. Stanowi również dobrą okazję do poznania pełnomocnika z mediatorem, a przed tym ostatnim otwiera się możliwość przedstawienia swojej osoby i koncepcji rozwiązywania sporu. Zdarzały się bowiem sytuacje, gdy wcześniejsze negatywne doświadczenia pełnomocnika z mediacją lub ich brak powodowały opór przed wyborem polubownego trybu rozwiązywania sporu.

W każdym razie zwiększenie liczby spotkań informacyjnych to dobra okazja do doskonalenia warsztatu mediatorów. Wraz z doświadczeniem w prowadzeniu rozmów ze stronami lub uczestnikami osiągane są lepsze efekty co do liczby osób przekonanych do wybrania polubownego rozwiązania sporu. A to w rezultacie pozwala na szybsze i bardziej satysfakcjonujące zakończenie sporów sądowych.

Dobrą praktyką jest utrzymywanie przez sędziego referenta kontaktu e-mailowego, telefonicznego lub osobistego z mediatorem. Czasami istnieje potrzeba dokonania niezbędnych ustaleń czy zmian w terminach wyznaczonego spotkania informacyjnego lub też skonsultowania się co do dalszego trybu procedowania. Znajomość osoby mediatora, jego mocnych stron, stylu komunikacji, odbytych kursów czy zainteresowań konkretną kategorią spraw pozwala na wybranie do określonego postępowania mediatora, który daje możliwość skutecznego przeprowadzenia spotkania informacyjnego, a potem mediacji. Również przekazywanie informacji zwrotnych mediatorowi i odwrotnie jest niezwykle dobrą praktyką, pozwala bowiem na uniknięcie niektórych problemów w przyszłości czy ułożenie współpracy w sposób satysfakcjonujący dla obu stron. Z tą praktyką koresponduje m.in. § 172 *Regulaminu urzędowania sądów powszechnych*¹¹ zobowiązujący do poinformowania mediatora o odmowie zatwierdzenia ugody i jej przyczynach. W praktyce dobrze jest powiadomić mediatora o trudnościach związanych z zatwierdzeniem ugody. Nie ma przeciwwskazań, by zrobić to np. podczas rozmowy telefonicznej czy w komunikacji e-mailowej.

¹⁰ Por. Uchwała Sądu Najwyższego z 28 marca 2019 r., III CZP 21/18, LEX nr 2637570; Postanowienie (7) Sądu Najwyższego z 05.12.1978 r., sygn. akt: III CRN 194/78, LEX nr 2380.

¹¹ T.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 2514 ze zm.

Zdarza się czasami, że po wyznaczeniu daty spotkania informacyjnego i wezwaniu na nie osób zainteresowanych do akt sprawy wpływa pismo lub korespondencja e-mailowa z wnioskiem o zmianę wyznaczonego terminu. Rozwiązaniem, które sprawdza się w praktyce, jest poinformowanie piszącego o konieczności skontaktowania się z mediatorem sądowym i wskazanie numeru telefonu oraz adresu e-mailowego mediatora. W bezpośredniej rozmowie telefonicznej lub poprzez kontakt e-mailowy uczestnik lub strona mogą ustalić z mediatorem inny termin spotkania lub też przeprowadzić spotkanie indywidualne w formie zdalnej. Wyznaczając dodatkowy termin, mediator powinien mieć na względzie konieczność złożenia do akt notatki urzędowej ze spotkania w określonym przez sąd terminie. Nie ma przeszkód, by takie indywidualne spotkanie informacyjne ze stroną odbyło się również przed terminem wyznaczonym przez sąd lub też by mediator uzgodnił z osobami zainteresowanymi zmianę godziny spotkania lub daty w taki sposób, aby gwarantowało to złożenie notatki urzędowej w określonym terminie. Ewentualnie mediator może w kontakcie e-mailowym z sędzią referentem ustalić zmianę terminu spotkania tak, by przypadła na datę uzgodnioną ze stronami lub uczestnikami. W praktyce nie ma potrzeby wydawania odrębnego zarządzenia o zmianie terminu spotkania, lecz zarządzenia przedstawienia akt po terminie ustalonego z mediatorem.

Biorąc pod uwagę, że spotkania informacyjne są zwykle wyznaczane bezpośrednio po wpłynięciu sprawy do sądu, jeszcze przed zajęciem stanowiska przez uczestników dobrą praktyką jest upewnienie się przez mediatora sądowego, czy wszystkie osoby zainteresowane zostały wskazane jako uczestnicy postępowania. Pozwoli to uniknąć ewentualnych komplikacji na jego późniejszym etapie.

IV. SPOTKANIA INFORMACYJNE Z PERSPEKTYWY MEDIATORA

Zadanie mediatora to realizowanie przewidzianego w przepisach prawa celu spotkania informacyjnego, jakim jest zapoznanie stron albo uczestników postępowania z możliwościami i korzyściami wynikającymi z polubownego rozwiązania ich sporu w drodze mediacji. Mediator jest w konsekwencji zobowiązany przedstawić – po pierwsze – istotę i zasady mediacji, po drugie – jej możliwe korzyści dla stron albo uczestników postępowania, wreszcie – po trzecie – koszty postępowania mediacyjnego, ich relację do kosztów postępowania sądowego oraz możliwość zwolnienia z kosztów sądowych w zakresie mediacji. Co istotne, podczas indywidualnego spotkania informacyjnego mediator może każdorazowo dostosować wyżej wymienione informacje do specyfiki konkretnej sprawy oraz właściwości i warunków osobistych jej stron albo uczestników. Jeśli zaś spotkanie informacyjne zakończy się zgodą stron albo uczestników postępowania na skierowanie sprawy do postępowania mediacyjnego, mediator nie będzie musiał już powtarzać przedmiotowych informacji w ramach monologu, co spowoduje szybsze przejście do esencji mediacji, tj. negocjacji między stronami albo uczestnikami postępowania. Ponadto owa zgoda stron albo uczestników postępowania będzie świadoma, co niewątpliwie zwiększy szansę na skuteczność mediacji.

W ramach prezentacji istoty mediacji mediator zobowiązany jest wyjaśnić, że mediacja jest metodą pozasądowego rozwiązywania sporów, która polega na tym, iż bezstronny i neutralny mediator towarzyszy stronom albo uczestnikom postępowania w wypracowaniu satysfakcjonujących dla nich rozwiązań, osiąganych każdorazowo za ich dobrowolną zgodą i przy zachowaniu poufności. Ideę mediacji trafnie oddaje więc powiedzenie: „życie jest sztuką kompromisów”.

Mediator winien wytłumaczyć stronom albo uczestnikom postępowania swoją rolę w procedurze mediacyjnej, która polega na pomocy wyżej wymienionym podmiotom w zdefiniowaniu kwestii spornych, określeniu potrzeb i interesów, jak również wypracowaniu wzajemnie satysfakcjonującego, świadomego i możliwego do realizacji porozumienia. Rola mediatora sprowadza się zatem do stworzenia stronom albo uczestnikom postępowania pewnych ram: warunków do zawarcia porozumienia. Wypełnienie tych ram konkretną treścią jest już wyłączną domeną stron albo uczestników postępowania.

Zadaniem mediatora jest wytłumaczenie stronom albo uczestnikom postępowania, że w mediacji obowiązuje zasada „wygrany–wygrany”, co sprawia, że podmiotom uczestniczącym w negocjacjach mediacyjnych zależy na realizacji poczynionych w ich toku ustaleń: zaspokojeniu ich interesów w sposób najbardziej satysfakcjonujący wszystkich uczestników mediacji. W postępowaniu sądowym natomiast, gdzie obowiązuje zasada „wygran–przegrany”, rozstrzygnięcie sądu jest z reguły postrzegane przez stronę albo uczestnika postępowania, który przegrywa spór, jako „niesprawiedliwe”, co sprawia, że wola realizacji takiego rozstrzygnięcia – o ile w ogóle istnieje – jest minimalna. Ponadto takie rozstrzygnięcie sądowe może dodatkowo skomplikować – i tak z reguły już niełatwe – relacje między stronami albo uczestnikami postępowania. O ile bowiem podczas mediacji strony albo uczestnicy postępowania ze sobą rozmawiają, szukając rozwiązań satysfakcjonujących wszystkich, o tyle podczas postępowania sądowego zwykle ze sobą walczą, dążąc do zdeklasowania rywala za wszelką cenę i przy wykorzystaniu wszelkich środków.

Mediator ma obowiązek przedstawić stronom albo uczestnikom postępowania zasady postępowania mediacyjnego, zwane również „filarami mediacji”. Zasada dobrowolności oznacza, że mediacja może być wszczęta, kontynuowana i zakończona, gdy strony wyrażą na to zgodę. Postępowanie mediacyjne jest w konsekwencji uzależnione od woli stron, które są „Panami” mediacji; mediator nie może stronom niczego w tym zakresie nakazać ani zakazać. Zasada poufności zobowiązuje go do zachowania w tajemnicy wszelkich faktów, z którymi zapoznał się w związku z prowadzeniem mediacji. Ma ona również zastosowanie wobec stron albo uczestników postępowania, którzy – o ile mediacja nie zakończy się zawarciem ugody – nie mogą skutecznie powoływać się przed sądem orzekającym na treść negocjacji mediacyjnych. Realizując zasadę neutralności, mediator winien zachować dystans w stosunku do poruszanych podczas postępowania mediacyjnego kwestii spornych między stronami albo uczestnikami postępowania. Aby ten cel osiągnąć, w szczególności nie powinien rozstrzygać sporów prawnych ani faktycznych między stronami albo uczestnikami postępowania czy też wypowiadać się w przedmiocie materiału dowodowego. Co jednak istotne – za zgodą stron albo uczestników postępowania – mediator może proponować wyżej wymienionym podmiotom określone rozwiązania w sposób niewiążący, aby przyspieszyć i usprawnić negocjacje.

Z kolei zasada bezstronności implikuje po stronie mediatora brak powiązań rodzinnych, towarzyskich oraz biznesowych ze stronami albo uczestnikami postępowania oraz ich pełnomocnikami, które mogłyby rodzić wątpliwość co do jego obiektywizmu. Wynika z niej również, że mediator w szczególności nie przychyli się do racji żadnej ze stron, prowadzi mediację w taki sposób, aby ewentualna nierównowaga między stronami nie wpływała na przebieg mediacji ani na jej ostateczny rezultat.

Kolejno mediator prezentuje stronom albo uczestnikom spotkania informacyjnego korzyści płynące ze skutecznej, a więc zakończonej ugodą mediacji. Należą do nich w szczególności: szybkość postępowania mediacyjnego, jego niskie koszty oraz większe niż w postępowaniu sądowym przełożenie stron albo uczestników postępowania na treść ustaleń.

W końcu mediator musi poinformować strony albo uczestników postępowania o kosztach mediacji, ich relacji do kosztów postępowania sądowego oraz możliwości zwolnienia z kosztów sądowych w zakresie mediacji. Mediator winien również zaznaczyć wyżej wymienione podmioty z systemem zachęt finansowych dotyczących kosztów sądowych, które mogą znaleźć zastosowanie w przypadku zawarcia ugody mediacyjnej na określonym etapie postępowania.

Biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenie wynikające z przeprowadzonych spotkań informacyjnych, wypada zauważyć, że są trzy zasadnicze powody, dla których analizowana instytucja nie prowadzi do uzyskiwania od stron albo uczestników postępowania zgód na mediację.

Po pierwsze, jest to brak uprzedniej wiedzy o instytucji mediacji i – będący jego konsekwencją – brak wiary w skuteczność tej procedury. W związku z powyższym mediator na spotkaniu informacyjnym powinien dać przykłady wymiernej skuteczności mediacji w podobnych sprawach jak ta, której dotyczy dane spotkanie.

Po drugie, jest to wysokość wynagrodzenia mediatora w sprawach o prawa majątkowe, które – w przypadku mediacji ze skierowania sądu – wynosi 1% wartości przedmiotu sporu, jednak nie mniej niż 150 złotych i nie więcej niż 2000 złotych za całość postępowania mediacyjnego¹². Niektórych stron albo uczestników postępowania na taką sumę po prostu nie stać; inne nie chcą jej wyłożyć, nie wierząc w skuteczność procedury mediacyjnej. Mediator powinien zatem poinformować tę pierwszą grupę podmiotów o możliwości wystąpienia do sądu z wnioskiem o zwolnienie z kosztów sądowych w zakresie mediacji, a tę drugą grupę – spróbować przekonać na podobnych przykładach o skuteczności mediacji.

Po trzecie, jest to podejście konfrontacyjne stron albo uczestników postępowania i/lub ich pełnomocników, nakierowane na walkę, a nie na szukanie kompromisów. Wówczas mediator powinien starać się uświadomić wyżej wymienionym podmiotom, jaki czas, środki finansowe oraz stres mogą wiązać się z postępowaniem sądowym przy takim nastawieniu.

Biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenie, można również wskazać kilka głównych zalet spotkań informacyjnych. Po pierwsze, spotkania pozwalają stronom

¹² Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 czerwca 2016 r. w sprawie wysokości wynagrodzenia i podlegających zwrotowi wydatków mediatora w postępowaniu cywilnym, § 2 ust. 1.

albo uczestnikom postępowania na podjęcie świadomej decyzji w przedmiocie zgody na mediację, po zapoznaniu się z przedstawionymi przez mediatora informacjami na temat tej procedury. Jest to z pewnością bardziej komfortowa sytuacja dla stron albo uczestników postępowania niż skierowanie ich od razu do mediacji przez sąd na posiedzeniu niejawnym, czyli *de facto* zaocznie.

Po drugie, spotkania informacyjne są również dogodną okazją do rozwiania ewentualnych wątpliwości stron albo uczestników postępowania odnośnie do mediacji oraz uzyskania przez nich odpowiedzi na pytania, które w związku z tą procedurą się im nasuwają.

Po trzecie, przy okazji spotkań informacyjnych strony albo uczestnicy postępowania mają okazję poznać mediatora i jego kompetencje. Atmosfera, jaką w toku posiedzenia stworzy mediator, oraz kompetencje, którymi się wówczas wykaże, mogą przekonać strony albo uczestników postępowania do podjęcia próby polubownego załatwienia sporu.

Po czwarte, każde spotkanie informacyjne przyczynia się do rozpowszechnienia wiedzy na temat mediacji jako takiej oraz osób, które zajmują się ich prowadzeniem, a więc mediatorów. Nawet jeśli w danym momencie strony albo uczestnicy postępowania nie są jeszcze gotowi skorzystać z instytucji mediacji, to po spotkaniu informacyjnym wiedzą już, na czym ona polega, i być może w przyszłości sami z niej skorzystają albo zarekomendują takie rozwiązanie znajomym.

Po piąte, spotkania informacyjne mogą sprawdzić się w każdej kategorii spraw, o ile tylko strony albo uczestnicy postępowania są nakierowani na rozwiązanie sporu (nastawienie konstruktywne), a nie na wzajemną walkę (nastawienie destrukcyjne).

Po szóste, spotkania informacyjne mogą być organizowane zarówno w siedzibie sądu, jak i w Kancelarii Mediacyjnej. Decydujące znaczenie wypada przypisać nie miejscu, ale atmosferze, jaką tworzy na takim spotkaniu mediator. Oczywiście, zorganizowanie takiego spotkania w siedzibie mediatora pozwala temu ostatniemu zaproponować stronom albo uczestnikom postępowania szerszy wachlarz godzin. Mediator nie jest bowiem w takiej sytuacji ograniczony czasem pracy sądu.

Na koniec tego wątku podkreślić wypada potrzebę bieżącego kontaktu pomiędzy mediatorem a sędzią referentem, kierującym strony albo uczestników postępowania na spotkanie informacyjne. Niewątpliwie nie tylko ułatwia on sprawną organizację spotkań informacyjnych, ale umożliwia także wymianę doświadczeń oraz rozwianie ewentualnych wątpliwości, które mogą wyniknąć podczas współpracy.

V. KONKLUZJE

Przeprowadzona analiza uprawnia do stwierdzenia, że spotkania informacyjne mogą przyczynić się do zwiększenia liczby postępowań mediacyjnych, o ile uda się przekonać do nich zarówno sędziów, jak i mediatorów.

O niskim zaufaniu sędziów do analizowanej instytucji świadczą wymownie przytoczone na wstępie niniejszego opracowania statystyki, zarówno co do niewielkiej liczby spraw skierowanych do mediacji, jak i znikomej liczby wyznaczonych spotkań informacyjnych. Zapewne wynika to – z jednej strony – z braku wiary w sens i efektywność

samej mediacji, jak i w kompetencje oraz skuteczność mediatorów. Z drugiej zaś strony mała liczba spotkań informacyjnych jest zapewne spowodowana koniecznością ich organizacji w sposób systemowy i stały. Tymczasem w strukturze sądów rejonowych, w których odbywa się zdecydowana większość postępowań mediacyjnych, brak jest koordynatorów do spraw mediacji. Niewątpliwie aktywna działalność takich sędziów koordynatorów, znających specyfikę pracy w sądach rejonowych, mogących sprawnie reagować na dynamikę zmian i będących w stałym kontakcie zarówno z sędziami, jak i mediatorami, wpłynęłaby na istotne zwiększenie liczby spotkań informacyjnych. W rezultacie zaś większa liczba spotkań informacyjnych mogłaby wpłynąć na zwiększenie liczby spraw sądowych kierowanych do mediacji, co w konsekwencji przełożyłoby się na skrócenie czasu trwania postępowań sądowych. Niezbędne jest zatem kontynuowanie działań mających na celu przekonywanie coraz szerszej rzeszy sędziów tak do mediacji, jak i do mediatorów. Jest to jednak proces długofalowy, który – prowadzony konsekwentnie od wielu lat – przynosi póki co umiarkowane efekty. Konieczne dla przyspieszenia tego procesu jest powołanie sędziów koordynatorów do spraw mediacji również na szczeblu sądów rejonowych. Ich rolą byłoby m.in. organizowanie terminarza spotkań informacyjnych, przekazywanie informacji zwrotnych między sędziami i mediatorami oraz popularyzowanie mediacji poprzez bezpośredni kontakt z sędziami w danym sądzie rejonowym. Takie założenia znalazły się m.in. w projekcie zmian k.p.c. oraz niektórych innych ustaw przygotowanym 16 grudnia 2020 r. w Ministerstwie Sprawiedliwości i przesłanym do konsultacji do sądów powszechnych.

Z kolei z perspektywy mediatora sądowego spotkania informacyjne są mało atrakcyjne pod względem finansowym, gdyż z reguły jest on zmuszony zrezygnować z jakiegokolwiek wynagrodzenia za nie. Oczywiście, mediator ma wizję, że w przypadku przekonania stron albo uczestników postępowania do mediacji uzyska przewidziane prawem wynagrodzenie za przeprowadzenie postępowania mediacyjnego, ale często spotkań informacyjnych jest tak mało, że nie ma kogo przekonywać.

Jeśli celem ustawodawcy jest wymierne zwiększenie liczby spotkań informacyjnych, a w konsekwencji także skierowań do mediacji, powinien on rozważyć wprowadzenie obowiązkowych spotkań informacyjnych dla stron albo uczestników postępowania we wszystkich sprawach, w których mediacja może być zastosowana. Takie rozwiązanie nie kolidowałoby w żaden sposób z zasadą dobrowolności mediacji ani nie zamykałoby jednostce prawa do sądu¹³, ale przyczyniłoby się niewątpliwie do popularyzacji wiedzy o tej alternatywnej metodzie rozwiązywania sporów oraz zwiększyłoby liczbę skierowań do mediacji, poprzedzonych świadomą zgodą stron albo uczestników postępowania na udział w tej procedurze.

Jeśli chodzi o metodykę organizacji spotkań informacyjnych, to właściwe byłoby opracowanie ich wspólnego terminarza na cały rok kalendarzowy w formie pliku dostępnego dla każdego pracownika danego sądu rejonowego. Terminarz ten powinien prowadzić koordynator do spraw mediacji powołany w danym sądzie rejonowym, który na bieżąco reagowałby na dynamikę zmian i dostosowywał terminarz do potrzeb

¹³ Por. A. Biłgorajski, *Instytucja mediacji w kontekście konstytucyjnego prawa jednostki do rozpatrzenia jej sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki*, „ADR Arbitraż i Mediacja” 2014, nr 1, s. 5-16.

sędziów i mediatorów. Koordynator do spraw mediacji mógłby zbierać informacje o ewentualnych problemach związanych z przygotowaniem spotkań organizacyjnych i sposobami ich rozwiązania.

Nie ulega wątpliwości, że w kontekście przedstawionych powyżej argumentów warto organizować spotkania informacyjne. Nie jest to specjalnie trudne ani przy dobrej organizacji czasochłonne, a może przynieść wymierne efekty w aspekcie skrócenia czasu trwania postępowań sądowych, zmniejszenia liczby spraw sądowych, zwiększenia satysfakcji stron lub uczestników postępowania ze skutecznego działania wymiaru sprawiedliwości.

BIBLIOGRAFIA

Arbitraż i mediacja jako instrumenty wspierania przedsiębiorczości, red. J. Olszewski, Rzeszów 2006.

Biłgorajski A., *Instytucja mediacji w kontekście konstytucyjnego prawa jednostki do rozpatrzenia jej sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki*, „ADR Arbitraż i Mediacja” 2014, nr 1.

Kładoczny P., Pietryka A., Bernatt M., Grabowska B., *Skarga na przewlekłość postępowania. Komentarz do ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez uzasadnionej zwłoki*, Warszawa 2010.

Postanowienie (7) Sądu Najwyższego z 05.12.1978 r., sygn. akt: III CRN 194/78, LEX nr 2380.

Postępowanie mediacyjne w świetle danych statystycznych – Sądy rejonowe i okręgowe w latach 2006-2022, Wydział Statystycznej Informacji Zarządczej Departament Strategii i Funduszy Europejskich Ministerstwo Sprawiedliwości, 14 edycja, Warszawa, lipiec 2023.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych, Dz.U. z 2014 r., poz. 259.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 czerwca 2016 r. w sprawie wysokości wynagrodzenia i podlegających zwrotowi wydatków mediatora w postępowaniu cywilnym, Dz.U. z 2016 r., poz. 921.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych, t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 2514 ze zm.

Uchwała Sądu Najwyższego z 28 marca 2019 r., III CZP 21/18, LEX nr 2637570.

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1550 ze zm.

Ustawa z dnia 10 września 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem polubownych metod rozwiązywania sporów, Dz.U. z 2015 r., poz. 1595.

Ewa DRZEWIECKA – magister, asystent badawczo-dydaktyczny w Katedrze Prawa Sądowego, Wydział Prawa i Ekonomii, Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie; sędzia Sądu Rejonowego w Częstochowie.

Artur BIŁGORAJSKI – doktor, adiunkt w Instytucie Nauk Prawnych, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Śląski w Katowicach; radca prawny, mediator sądowy.